Glas zaveznikov

Leto I - Št. 153 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 2 liri

TRST, sobota 15. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Zunanji ministri razpravljajo

Začetek sestanka v Moskvi

Veliko zanimanje vsega sveta - Bevin v Frankfurtu in Berlinu Byrnes prispel v velikem snežnem viharju v Moskvo - Danes začetek razgovorov

Moskva, 15. decembra

V Moskvi je vse pripravljeno za konferenco zunanjih ministrov treh velesil. Britanski zunanji minister Bevin stanuje v britanskem poslaništvu nasproti Kremlju. Ameriški zunanji minister Byrnes stanuje v hiši ameriškega poslanika Averilla Harrimana. Menijo, da bo konferenca v isti palači, kjer so se leta 1943 sestali Molotov, Eden in Cordell Hull. Angleški minister za zunanje zadeve Ernest Bevin je včeraj zjutraj odpotoval z letališča Northholt v bližini Londona. Prekinil je potovanje v Berlinu, kjer je imel razgovore z namestnikom maršala Montgomeryja, generalom Robertsonom, in z njegovim političnim svetnikom sirom Williamom Strangom. Britanski zunanji minister je zapustil včeraj dopoldne Frankfurt v smeri proti Berlinu. Še v teku dopoldneva je Bevin prispel v Berlin. Ameriški zunanji minister Byrnes je že včeraj prispel v Moskvo. Njegovo letalo je imelo velike težkoče za pristanek, ker je v Moskvi zelo snežilo in nebo je bilo temno. Byrnesovo letalo je letelo iz Frankfurta v Berlin in naprej v snežnem viharju. Vreme je bilo tako slabo, da ni bilo mogoče dobiti novic o letalu in so do zadnjega mislili, da mu bo pristanek onemogočen. Ob 13.33 je letalo z Byrnesom in ameriško delegacijo prispelo v Moskvo. V teku današnjega dneva se bo konferenca začela. Diplomatski dopisnik agencije Reuter poroča, da bodo zelo verjetno razpravljali o perzijskem vprašanju na današnjem sestanku ministrov za zunanje zadeve v Moskvi. Prihod v Moskvo britanskega poslanika Ivan Teherana sira Readerja Bullarda in ameriškega poslanika Johna Jernegana dokazuje, da bo perzijsko vprašanje prišlo v preučitev treh ministrov za zunanje zadeve. Iz Teherana javljajo, da bo perzijski ministrski predsednik Ibrahim Hakimi, ki ga bo spremljal minister za zunanje zadeve, v kratkem prispel v Moskvo, kjer bo imel pogajanja s sovjetsko vlado. Poročilo ne dodaja podrobnejše, če bodo v času sestanka treh ministrov za zunanje zadeve v Moskvi tudi perzijski ministri. Ako bodo navzoči, bodo ministri za zunanje zadeve določili, če bo perzijsko vprašanje vzporejeno z obiskom perzijskih ministrov, ali pa bodo imeli posebne razgovore.

Byrnesov prihod v Moskvo

Moskva, 15. decembra

Ob prihodu v Moskvo je Byrnes izjavil: «Zelo sem vesel, da sem v Moskvi in zelo me bo tudi veselilo, da bom spet videl mojega prijatelja in tovariša Molotova. Imam zaupanje, da bodo naši razgovori utrdili zveze, ki vežejo naši dve državi. Medsebojno sodelovanje, ki se je pričelo med vojno, se mora nadaljevati tudi v mirovni dobi.»

Byrnesa so spremljali mnogi strokovnjaki. Na letališču so ga sprejeli namestnik komisarja za zunanje zadeve, Dekanozov, osebje poslaništva Združenih držav v Moskvi, britanski poslanik pri sovjetski vladi Clark Kerr in uradniki sovjetskega komisarijata za zunanje zadeve.

Poslanik Združenih držav Averell Harriman ni bil navzoč, ko je letalo pristalo na glavnem letališču v Moskvi, ker je čakal na drugem letališču, kjer so v sprva mislili, da bo letalo pristalo zaradi slabega vremena.

VJAČESLAV MOLOTOV
Sovjetski zunanji minister

Samomor Globotschnigga

London, 15. decembra

Avstrijski radio je javil sinoči, da je bivši gauleiter Dunaja, general SS oddelkov Globotschnigg, katerega so britanske oblasti aretirale v bližini Celovca, naredil samomor.

Presenetljiv rekord ameriške veletrdnjave

New York, 15. decembra

Ameriška veletrdnjava C 29, imenovana «Sanjska ladja», je preletela področje Združenih držav v petih urah 27 minutah in 8 sekundah in je tako postavila nov prekocelinski hitrostni rekord. Letalo je preletelo iz Burbanka v Kaliforniji v New York brez pristanka okoli 4000 km.

Urejevanje Nemčije

London, 15. decembra

V najkrajšem času bodo britanske civilne oblasti prevzele upravo nad nemškim področjem, ki so ga do zdaj upravljale vojaške oblasti. Prenos uprave bodo izvršili polagoma in po načinu, ki so ga uporabljali na ameriškem zasedbenem področju. Preden bodo prepustili večji del nadzorstva nemškim oblastem, bodo morali izvršiti velik del demobilizacije, odstraniti bodo morali vsako sled nacizma in vzpostaviti trdne temelje za uresničenje demokratske vlade. Osebje vojaške vlade bodo polagoma spremenili v civilno. Okrajni poveljniki bodo obdržali poveljstvo samo nad zasedbenimi silami.

Neki britanski dopisnik je podal včeraj nekaj podrobnosti o repatriaciji 656.000 nemških vojakov, ki so pripadali «Wehrmacht» in ki so še vedno pod britanskim nadzorstvom. Razdeljeni so takole:

V koncentr. področji h	293.000
Vojno ujetništvo	111.000
V bolnicah	90.000
V različnih službah	120.000
Pri mornarici	42.000

Prva skupina v koncentracijskih področjih je setavljena iz beguncev in uprava te skupine je posebno izbrana in pod britanskim nadzorstvom.

Skupine «nameščeni v različnih službah» so razdeljene v oddelke ki imajo za nalogo opravljati nevarna dela, kakor n. pr. pobiranje min. Trije oddelki pripadajo tudi razdeljevanju živil.

ZAPISKI

Arabska liga

EDWARD ATIYAH

V zadnjem času se svet vedno bolj zanima za Arabce in njihovo politično zvezo, ki jo imenujejo «Arabska liga».

Letos 24. marca so predstavniki 7 arabskih držav, ki imajo okoli 30 milijonov prebivalcev (Egipt, Irak, Arabija, Sirija, Libanon, Transjordan in Jemen) podpisali v Kairu dogovor, ki jih obvezuje, da sodelujejo pri vseh vprašanjih, ki zadevajo arabski svet. V ta namen so se združili v «ligi».

Beseda «Arabec» je najprej označevala katerega koli nomadskega puščavca; posebno še pripadnika arabskih plemen na arabskem polotoku. Toda v sedmem stoletju, ko so arabski vojščaki ustanovili svetovni imperij, je ta beseda dobila nov pomen. Arabski zavojevalci so zasedli velike predele bizantinskega cesarstva. Pomešali so se s krajevnim prebivalstvom, ki so mu vsilili muslimansko vero in mu dali tudi arabsko govorico. Na ta način so velik del sveta, ki se razteza od Gibraltarja do Perzijskega zaliva, spremenili v arabski in takšen je ostal tudi po zlomu arabskega imperija. To je «arabski svet», kakor ga še danes imenujemo.

V ta svet štejejo Maroko, Alžirijo, Tunizijo, Libijo, Egipt, Transjordan, Palestino, Sirijo, Libanon in Irak, poleg samega arabskega polotoka. Med prebivalci je mnogo poedincev, ki imajo visoko kulturo, govorijo angleški ali francoski ter mislijo po evropsko. Še več je silkovitih nomadov. V tem svetu živijo drug poleg drugega kristjani in muslimani. Arabski svet izhaja iz velike civilizacije (sestavljene iz arabskih in bizantinskih elementov), ki je svoj čas cvetela v Damasku, Bagdadu in Kairu. Ta civilizacija je prevladovala tri stoletja na svetu. Preko arabskih univerz v Španiji je dala človeštvu, 500 let pred renesanso, na vpogled ostanke stare grške miselnosti.

Arabski imperij je propadel zaradi notranjih bojev in njegove dele so pograbili tujci. Najprej so Arabci doživeli mongolske vdore, potem so jih premagali Turki. Otomanska nadvlada je trajala 400 let. V tem času so Arabci živeli trdo življenje, vendar niso povsem izgubili vseh svojih lepih lastnosti. Ohranili so skupen jezik in kulturno življenje, ki se je oslanjalo na stare tradicije.

Ta dolga noč se je končala v 19. stoletju, ko so se Arabci zbudili iz sna. Pripomogli so jim v veliki meri evropski in ameriški vplivi (Napoleonov pohod v Egipt, prihod različnih misijonarjev, ustanovitev tiska in šol). Kulturni prerod se je hitro izpremenil v politični nacionalizem. Smoter tega nacionalizma je bil dvojni: neodvisnost in edinstvo. Arabce je navdihnila deloma slava njihovega jezika, deloma pa evropska miselnost. Hoteli so znova ustvariti arabski svet in mu dati obliko sodobne države.

Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, se je arabsko nacionalno gibanje poizkušalo osvoboditi turškega jarma. Z druge strani si je tudi Velika Britanija želela dobiti arabsko pomoč proti Turkom. Sklenili so dogovor. V zameno za arabsko sodelovanje v vojni je Anglija obljubila, da bo priznala po vojni neodvisno arabsko državo v Aziji.

(Nadaljevanje prihodnjič)

IZ JUGOSLAVIJE

V Sarajevu je bila konferenca predstavnikov vseh organizacij ter predstavnikov vseh kulturnih in prosvetnih ustanov. Razpravljali so o vprašanju pobijanja nepismenosti ter povečanja kulturno prosvetnega dela. V Bosni in Hercegovini je okrog 75% nepismenih. Ustanovili bodo večje število analfabetskih tečajev. V ta namen bo ministrstvo prosvete Bosne in Hercegovine dalo na razpolago 30.000 knjig. Ministrstvo prosvete je poslalo v razne vasi 120 potujočih knjižnic. Na konferenci so zastopali stališče, da je treba vsekakor izboljšati delo na kulturnem, prosvetnem in umetniškem področju. Za čim uspešnejšo izvedbo načrte bodo pričeli z zbiranjem denarnih sredstev.

* * *

V invalidskem domu v Meljinah v Boki Kotorski je 75 invalidov. Po dveh mesecih napornega dela je uspelo, da so se v analfabetskih tečajih naučili čitati in pisati. V tečaju, ki ga je obiskovalo 60 invalidov, je 12 invalidov zaključilo tečaj z odličnim uspehom, ostali pa s prav dobrim uspehom. Po telefonskem tečaju je bil organiziran tudi upravni tečaj, katerega je dovršilo 12 invalidov. Tudi kulturno delo med invalidi je na visoki stopnji.

* * *

Številni poedinci, podjetja in ustanove v Beogradu se obračajo na ministrstvo trgovine in preskrbe s prošnjami za dodelitev motornih vozil. Ministrstvo je obvestilo vse interesente, da izredna uprava za preskrbo ne dodeljuje motornih vozil poedinim podjetjem in ustanovam, temveč le predstavnikom vlade narodnih republik in zveznim ministrstvom. Podjetja ali ustanove, ki so pod neposredno upravo zveznih ministrstev, se morajo zaradi dodelitve vozil obrniti na svoje pristojno zvezno ministrstvo.

De Gasperi o svobodi tiska

Rim, 15. decembra

Pa seji ministrskega sveta je predsednik De Gasperi izjavil dopisnikom: «Verujem v svobodo tiska in moj namen je braniti ter ohraniti jo kot eno izmed demokratskih svoboščin, ki so nujno potrebne za uspešen razvoj države. Pridružujem se tej svobodi, jo spoštujem ter pozivam ves tisk k sodelovanju. Nekoliko več zahtevam od te svobode in to je ravno sodelovanje. Pod tem razumem tudi kritiko, toda kritiko v tistem duhu, ki prizna v vladi, katere predsednik sem, sicer zasilno vlado, ampak tudi vlado, ki se zaveda svoje dolžnosti in visoke odgovornosti, zlasti do svojega naroda v odnošajih z drugimi državami.»

RAZPRAVA V NÜRNBERGU

Odkrivanje grozodejstev

Nekateri obtoženci bi se radi odrekli Hitlerju - Še ob lanskem Božiču so obešali internirance - Strahotno uničenje židovskega okraja Varšave

Nürnberg, 15. decembra

Po poročilu ameriškega psihologa dr. Gustava Gilberta, ki pregleduje obtožence od dneva aretacije, se je število tistih, ki so se javno izrekli proti Hitlerju, med nürnberškimi obtoženci zvišalo. Prvi med temi je Hans Frank, bivši glavni guverner Poljske, ki se je spreobrnil h katoličanstvu. Izjavil je, da je bil Hitler vražja in razdiralna sila. Med ostalimi so še: bivši predsednik «Reichsbanke» Hjalmar Schacht, bivši vodja glavnega stana Alfred Jodl, vodja propagande Hans Fritsche in avstrijski nacist Seyss Inquart, ki je postal nemških komisar na Nizozemskem.

Schacht je rekel: «Hitler nas je izdal, Seyss In-quart pa» Hitler je človeško bitje, ki je povzročilo največje uničenje od časov Džingiskana». Obtožnica se je nanašala tudi na nemški štiriletni načrt za proizvodnjo streliva. V njej je neki stavek Sauckela: «Od 5 milijonov tujih delavcev, ki so prispeli v Nemčijo, jih ni bilo niti 200 tisoč prostovoljnih».

Ameriški tožitelj Dodd je podčrtal, da je pomrlo na tisoče ruskih vojnih ujetnikov v nemških koncentracijskih taboriščih. To dejstvo so doznali iz neke listine ministrstva za zasedena ozemlja, katerega vodja je bil Alfred Rosenberg.

Obtožnica je navajala številne listine o koncentracijskih taboriščih. Po dobrem preučevanju so izvedeli, da so bili že pred 1933, še preden so prišli nacisti na oblast, nacistični voditelji prepričani, da brez zatiranja opozicije ne bodo mogli utrditi svoje oblasti nad nemškim narodom.

Odrezana človeška glava

Med vznemirjenjem navzočih so prinesle straže v sodno dvorano človeško glavo in kos tetovirane kože. Ameriški tožitelj Dodd je dejal, da je to glava enega izmed internirancev iz Buchenwalda, katerega so najprej obesili, potem pa obglavili. Kose tetovirane kože so potem izročili gospej Kochovi, ženi poveljnika Buchenwalda, ki je imela že iz drugih takih kosov napravljen senčnik.

Obešanje za Božič

Ameriški tožitelj Dodd je nato prečital poročilo tretje ameriške armade o koncentracijskem taborišču v Flossenburgu, o katerem pripovedujejo, da so za Božič leta 1944 obesili nekaj ujetnikov in njihovi tovariši so morali prisostvovati pri izvršitvi. Na koncu vrvi je bilo veliko božično drevo bogato okrašeno.

«Bil je to strašen prizor — je izjavil eden izmed preostalih — kontrast med trupli obešencev, ki so viseli in božično drevesa, na katerih, so gorele sveče.

V marcu 1944 so obesili v istem taborišču 13 ameriških in britanskih padalcev, ki so jih zajeli, ko so hoteli pognati v zrak nekatere mostove. Obtožnica nadaljuje o nekaterih zavezniških poročilih, ki opisujejo, kako so nacisti tepli, mučili, stradali in večkrat streljali svoje žrtve in z množičnimi pokolji v plinskih celicah in krematorijih.

Dodd je potem podčrtal, da niso bila grozodejstva, ki so se dogodila v koncentracijskih taboriščih, posledica osebne mržnje nekaterih funkcionarjev taborišča, marveč so izvrševali umore po točnih navodilih nadrejenih oblasti.

Obnašanje obtožencev

Med temi izjavami je sedel Frank nepremično in globoko zamišljen, medtem ko je imel Schacht oči obrnjene na stran, kakor prej med predvajanjem filma o koncentracijskih taboriščih, da ga ne bi videl. Jodl pa je pokazal veliko zanimanje in si je stavil tudi naočnike; von Pappen si je pokril obraz z rokami, medtem ko sta Raeder in Doenitz gledala nepremično.

Tožitelj je dejal: «Kažemo te listine sodišču samo zato, ker prikazujejo degradacijsko ravan, ki je bila v nacističnih taboriščih malo prej, preden so jih zavezniki osvobodili».

Preganjanje Židov

Ko je bilo končano prikazovanje vseh grozovitosti, ki so se zgodile po taboriščih, je povzel besedo ameriški major Douglas Walsh, ki si je prihranil nalogo, da prikaže nacistično gonjo proti Židom. Walsh je pričel z zbirko listin, ki podčrtujejo nemške napore pri iztrebljanju Židov in vsebuje reprodukcije protižidovskih publikacij, ki so krožile po Nemčiji, posebno Streicherjev dnevnik «Der Stürmer». Vsi pogledi so se zdaj obrnili na Julija Streicherja, ki so ga do zdaj le poredkoma izpraševali v teku razprave. Obtožnica je prikazala, da je bil eden izmed stvariteljev protiživdovskih zakonov v Nürnbergu. «Zdaj sedi na zatožni klopi, je nadaljeval Walsh,» pred zavezniškim sodiščem in malo oddaljen od kraja, kjer je stala starodavna sinagoga, katero je dal poleti 1938 porušiti!»

Tožitelj je nato govoril o pokolju v židovskem okraju v Varšavi. Podatke je imel na podlagi poročila nekega polkovnika SS. Židovski okraj, ki so ga ustanovili 1. 1940 Nemci in v katerem je prebivalo okoli štiri sto tisoč Židov, je bil strogo ločen od ostalega mesta. V oktobru 1942 so premestili iz tega okraja 300.000 oseb. Januarja 1943 so se Nemci odločili, da bodo premestili tovarne orožja, ki so bile v notranjosti židovskega okraja, v Lublin. Židovski delavci in uradniki so se brahili tej premestitvi. Polkovnik SS je storil, kakor je razvidno iz obtožnic, potrebne ukrepe, da prisili upornike k poslušnosti. Oddelki SS so zaprli dohode, da bi tako onemogočili beg in začeli prodirati v notranjost okroja, vendar so se morali umakniti, ker jih je presenetilo močno puškarjenje.

Strahotna smrt v kanalih

«Ukazal sem drug napad — pravi poročilo — in posrečilo se nam je zajeti nekatere osumljence. Sovražnik je bil prisiljen, da se umakne v kleti, jame in podobno. Ker so se zatekli nekateri Židje v podzemske kanale, smo te kanale zamašili in jih napolnili z vodo. Večina židovskih sil se je nato umaknila na trg Muranowski, kjer so razvile židovsko in poljsko zastavo. Odpor bi mogli uničiti samo po trdem boju, v katerem bi uporabili mi vse svoje sile noč in dan. 23. aprila je izdal Himmler ukaz, naj napademo židovsko četrt Varšave z vso odločnostjo. Tako smo se odločili, da razbijemo notranje področje, v katerem prebivajo Židje in smo obstreljevali vsakega posameznika. V mnogo primerih so Židje živi zgoreli v notranjčini poslopij. Odprli smo pokrove kanalov in metali vanje bombe dušljivih plinov. Veliko število Židov je bilo ubitih ob priliki eksplozij, ki so bile v greznicah in jarkih. Izločili smo tako 56.000 Židov. Celotna akcija se je nehala 16. maja 1943 z uničenjem varšavske sinagoge. Predvidevati moramo, da je možno, da še nekateri Židje živijo med ruševinami onega, kar je nekdaj bil njihov okraj. Poročati pa moramo, da smo razen osmih poslopij, uničili popolnoma vse».

Nato so predvajali film, ki so ga zaplenile ameriške čete v uradih oddelkov SS, ki prikazuje uničenje židovskega okraja nekega mesta, ki ga niso mogli identificirati.

«Prizori, kakršni so ti, so se po vsej verjetnosti ponavljali tisočkrat v Evropi pod nacističnim terorjem» — je po končanem predvajanju filma zatrdil ameriški poveljnik Donavan, ko se je obrnil k sodnemu zboru.

IZ SLOVENIJE

«Sindikalne sobote» so uvedli v gledališče, da se lahko delavci udeležijo poceni gledaliških predstav. Neki dopisnik se v «Ljudski pravic» pritožuje, da so umetniške predstave za delavstvo pripravljene s premajhno resnostjo ter zahteva od umetnikov, da prispevajo po najboljših močeh k takim prireditvam.

Sprejem blagovnih pošiljk je omejila železniška direkcija dne 25. t. m. Ne sprejema vozovnih pošiljk in kasovnega blaga na razdalje do 30 km. Izvzeto je hitro pokvarljivo blago. Na razdaljo preko 30 km pa sprejema samo vagonske pošiljke neomejeno, kosovne pa le, če železniška postaja misli, da bo v tednu za dotično namembno postajo zbrala dovolj blaga, da bo mogla odpremiti poln vagon. Izvzete so pošiljke mleka, mlečnih izdelkov in prazne posode. Ukinjajo se določila o dostavnih rokih.

Devet trgovinskih družb je doslej ustanovilo ministrstvo trgovine za Slovenijo: sedem družb s sodelovanjem zasebnega in zadružnega kapitala (Gosad, Sadje, Vino, Manufaktura, Železnina, Kolostroj in Galanterija, vse del. družbe) in dve družbi izključno z državnim kapitalom (Papirpromet d. d. in Kurivopromet d. d.).

V Sarajevu so obsodili na smrt Anteja Malenico, ki je kot član ustaške «Črne legije» zakrivil veliko število grozodejstev.

Položaj v Azerbejdžanu

London, 15. decembra

V Teheran je prispel z letalom guverner pokrajine Azerbejdžan. Izjavil je, da je bil prisiljen zaradi sil avtonomistične stranke zapustiti Tebris in podčrtal, da je tebriška posadka popolnoma obkoljena ter čaka navodil iz Teherana, ali naj nadaljuje boje, ali naj se preda. V vsakem primeru je padec mesta vprašanje samo nekaj ur.

Sovjetske čete so ustavile vse perzijske bataljone, ki so bili na severo-zahodnem področju, da bi vzpostavili red in pobili upornike. Na povelje, ki so ga redne čete dobile iz Teherana, so se preteklo noč vrnile v prestolnico.

Zločinci belsenskega taborišča obešeni

London, 15. decembra

Angleški glavni stan na nemškem zasedbenem področju je naznanil, da so izvršili smrtno obsodbo v Hamelu nad Josefom Kramerjem, poveljnikom taborišča v Belsenu, Irmo Grese ter nad ostalimi devetimi stražniki taborišča, ki so bili obsojeni na smrt in sicer z obešenjem na vešalih. Izvršitev smrtne obsodbe se je začela ob 9.30 dopoldne ter so jo neprekinjeno nadaljevali do 16. ure popoldne. Prvo, ki so jo obesili, je bila Elizabeta Volkenrath in pol ure kesneje so obesili Irmo Grese. Ob 10.38 dopoldne so izvršili smrtno obsodbo nad Johannom Bormannom in ob 12.11 so obesili Josefa Kramerja in dr. Kleina. Doslej niso dali nobenih izjav, iz katerih razlogov so zadnja dva istočasno obesili.

Sovjeti o nadzorstvu nad Japonsko

London, 15. decembra

Radio Moskva je obnovil sovjetske zahteve o skupnem zavezniškem nadzorstvu nad Japonsko,

Ni dvoma — je dejal — da bo samo prijateljsko sodelovanje zavezniških sil za nadzorstvo nad Japonsko dovedlo do odločne rešitve, preprečilo za vedno japonsko nevarnost in dovedlo Japonsko v družino domoljubnih in demokratskih narodov.

Vključitev Palestine v „Arabsko ligo"

Kairo, 15. decembra

Svet «Arabske lige» je vključil v sredo Palestino v ligo z vsemi volilnimi pravicami. Na ta način se je zvišalo število članov lige na osem, Isti Svet je sporočil, da bodo predstavniki arabskih držav razpravljali o bojkotu židovskega blaga s strani Palestine 5. januarja. Ta sredna odločitev je odvzela Arabcem v Palestini stališče opazovalcev, kar so do zdaj bili, ker so pogrešali neodvisnost svoje države. Člani, ki pripadajo Arabski ligi, so: Egipt, Transjordan, Saudova Arabija, Iran, Irak in Jemen.

Sveti Oče bo govoril po radiu

Vatikansko mesto, 15. decembra

Govor, ki ga bo imel Sveti Oče v ponedeljek 24. decembra v odgovor na voščilo kardinalskega zbora, bo prenašala vatikanska radijska postaja. Sveti Oče bo pričel z govorom točno od 11 uri dopoldne.

Odprava omejitev delovnih sil v Angliji

London, 15. decembra

Delovno obveznost, ki so jo ustanovili v vojnem času za civilne delavce in ki je zadevala sedem milijonov mož in žena, je britanska vlada ukinila. Z majhnimi izjemami so civilni delavci zdaj prosti in si lahko poiščejo službo, kakršno si želijo sami. Nadzorstvo nad delavci važnih industrij pa še vedno traja.

Sprejemanje jugoslovanske ustave

Beograd, 15. decembra

Na tretjem zasedanju narodov doma so razni govorniki govorili o novi jugoslovanski ustavi.

Dr. Siniša Stanković, predsednik srbske zbornice, je poudarjal povezanost nove ustave z načeli narodno osvobodilne fronte.

Odposlanec Milos Carević je govoril za demokratsko stranko (del stranke, ki pripada narodno osvobodilni fronti) ter je zlasti naglasal tisti del nove ustave, ki se nanasa na gospodarstvo države in je izjavil, da nova ustava odgovarja temeljnim načelom demokracije.

Odposlanec Pirović je pojasnil položaj delavcev in kmetov ter pohvalil agrarno reformo. Poleg tega je izjavil, da je nova jugoslovanska ustava najbolj sodobna in najbolj napredna od vseh obstoječih ustav, razen ustave Sovjetske zveze.

Dr. Makso Snuderl, slovenski član zbornice, je razpravljal o ločitvi cerkve od države ter naglasil, da je en del duhovščine krenil po drugi poti kot ljudstvo. V dokaz te trditve je navedel «Pastirsko pismo».

Dr. Snuderl je poudarjal dejstvo, da je zdaj država edina oblast in da ločitev cerkve od države pomeni konec «tistih levičarskih sil», ki so vedno podprale razne centralistične ustroje.

O novem zakonu o poroki je izjavil, da stavi nova ustava Jugoslavijo na višino najbolj civiliziranih in najbolj naprednih narodov.

Lakota na Poljskem

Washington, 15. decembra

Vodja odposlanstva ustanove UNRRA na Poljskem je izjavil, da bodo tisoči Poljakov v letošnji zimi pomrli zaradi lakote, če UNRRA ne bo ob pravem času dobila naknadnega nakazila fondov.

General Drury je izjavil, da bo prehrana poljskega ljudstva slabša od nemške, če Poljska ne bo takoj dobila izdatne pomoči v živilih. Drury je tudi poudaril, da je UNRRA ob sedanjem stanju stvari edina organizacija, ki lahko spravi na Poljsko dobave živeža, ki ga država tako nujno potrebuje.

Opisujoč sedanji položaj na Poljskem, je Drury izjavil: «V državi je popolnoma razbito vse, kar ljudje potrebujejo za življenje — hiše, tovarne, ceste in mostovi, železniške proge in pristanišča. Zaradi vojne spomladi ni bilo mogoče obdelati polj; pomanjkanje poljedelskih strojev in živine je oviralo žetev še tega, kar je bilo posejano. Poljaki so slabo oblečeni, imajo slaba stanovanja in slabo hrano. Edino bogastvo, s katerim država še razpolaga, je ljudstvo. Vse drugo je bilo popolnoma razdejano.

Sodelovanje Indonezijcev

London, 15. decembra

Iz glavnega zavezniškega stana na Javi so sporočili, da sodelujejo voditelji «indonezijskega zbora za ohranitev miru» zelo aktivno z britanskimi oblastmi v Bandoengu za osvoboditev zavezniških internirancev na jugozahodu Batavije.

«Indonezijski zbor za ohranitev miru» je zahteval, da odstranijo na cesti, ki vodi iz Buitenzorga v Sakabuni vse ekstremiste. V bližini slednjega mesta so pretekli teden indonezijski ekstremisti silovito napadli neki transport, ki je peljal vojne ujetnike in internirance v Bandoeng. Zdaj se isti transport vrača iz Bandoenga pod zaščito letalstva in spremstva članov «Indonezijskega zbora za ohranitev miru». Boji na Javi so se v zadnjih 24 urah ustavili in poročajo, da so indonezijske čete prodrle severno od Ambarave in se zbrale v sredini otoka. Ekstremisti so hoteli vreči v zrak zalogo petroleja v batavijskem pristanišču.

Dr. Soekarno, ki ga je spremljal njegov svetnik dr. Hatta, se je vrnil v Batavijo in je mimogrede izvršil nadzorno potovanje v krajih vzhodno in južno od mesta, kjer, kakor poročajo, imajo v rokah položaj indonezijski ekstremisti in kjer so umorili indonezijske častnike.

Guverner Nizozemske Vzhodne Indije Van Mook je v nekem govoru izjavil, da ne bodo mogli rešiti vprašanja Indonezije, preden ne bodo vzpostavili reda. Dodal je, da bo moral biti v Indoneziji prostor za vse tiste, ki spadajo tja po rojstvu ali po izvoru. Njegovo mnenje je, da se položaj spreminja in da bodo mogli priti iz kaosa

120 milijonov sterlingov za britanske kolonije

London, 14. decembra

Britanski minister za kolonije je objavil podrobnosti o nakazilu 120 milijonov dolarjev, ki jih je odobril zakon tega leta in katere bodo potrošili v prihodnjih 10 letih za razvoj britanskih kolonij. 23 milijonov bodo uporabili za Nigerijo, 6 in pol milijonov za Jamajko, 5 milijonov in 250.000 šterlingov za Tanganjiko in 5 milijonov za Malako.

Priključitev Schleswiga k Danski?

Kopenhagen, 11. decembra

Danska vlada bi bila naklonjena izvedbi plebiscita v pokrajini Schleswig v severni Nemčiji, če bi se ta pokrajina želela priključiti Danski. Za sedaj vendar še ni mislili na plebiscit in niti ne na to, da bi lahko dansko mejo pomaknili proti jugu. Danska želi povrnitev tistih ozemelj, kjer prebiva čista večina danskega prebivalstva. To se bo lahko ugotovilo pozneje, kadar bi se izvedlo glasovanje v pokrajinah, kjer prebiva mešano prebivalstvo, ki bi bilo naklonjeno priključitvi k Danski. Vsekakor se dotika to vprašanje samo Schleswiga, Danci pa nimajo nikakršnega zanimanja na nemško pokrajino Holstein.

Izpust nemških internirancev

London, 15. decembra

Ameriške zasedbene oblasti bodo pred koncem februarja izpustile 8.000 izmed 45.000 nemških internirancev iz 13 taborišč, ki so na področju 7. ameriške armade, ker so dobili dokaze, da niso pripadali nacističnim organizacijam. Razen tega zatrjujejo, da so pogoji v internacijskih taboriščih precej dobri in da interniranci dobivajo zadostna živila in zdravniško oskrbo.

55 krajev se poteguje za sedež Združenih narodov

London, 15. decembra

Reuterjev diplomatski urednik poroča, da je enega izmed najzanimivejših in ostrih govorov, ki so jih imeli glede izbire sedeža organizacije Združenih narodov, imel pred pripravljalno komisijo nerveški vladni odposlanec. Pripomnil je, da se ne sme razpravljati o vprašanju, če bi bilo bolje določiti sedež na organizacijo v Evropi, ali Ameriki, kot tudi ne o vprašanju, če naj bo sedež v veliki ali majhni državi.

Zadnji sijajni predlog za rešitev vprašanja stalnega sedeža za organizacijo Združenih narodov (ki je eden izmed 60 predlogov, ki jih bo morala preučiti pripravljalna komisija) je, da določijo stalni sedež organizacije na velikem prekooceanskem parniku, ki bi vedno ostal na odprtem morju. Ta rešitev bi nudila prednost, da se izognejo morebitnemu tekmovanju, ki bi lahko nastalo med narodi in da zaščiti organizacijo Združenih narodov pred narodnostnimi vplivi.

Število ameriških mest, ki so ponudila za sedež organizacije, je naraslo na 40. Štiri predloge so poslali iz Evrope, in sicer iz Antverpena, Zeneve, Gdanskega in Dunaja. Tri neuradne predloge so poslali iz britanskega matičnega ozemlja, med katerimi je predlog otoka Wighta in Škotske. Bermudski otoki, Kairo, Tanger, Jeruzalem, Filipinski in Havajski otoki ter dvoje kanadskih mest so tudi poslali svoje zahteve organizantji.

Berlinskega župana razrešili

Berlin, 15. decembra

Berlinskega župana so razrešili službe, ker se je zvedelo, da je leta 1939 pisal knjige zgodovine Nemčije, kjer je oznanjal nacistične doktrine.

Pegavec na Siciliji

Palermo, 15. decembra

Številni primeri pegavca so se pojavili v Termini Imerese. Do zdaj je že več oseb umrlo. Zdravstvene oblasti so vse storile, da bi preprečile epidemijo.

ZADNJE VESTI

Guverner Jave Van Mook se je neuradno sestal z indonezijskimi voditelji.

Atenska policija je preprečila izgrede pri demonstracijah za popolno amnestijo.

Prvega junija bo v Nemčiji štetje prebivalstva. V Brandenburgu, ki je v sovjetskem zasedbenem področju, lahko dobijo službe mladeniči, ki so bili člani nacističnih organizacij, pod pogojem, da dokažejo, da so bili nacisti samo po imenu in ne člani SS oddelkov.

Wiesbadensko kasacijsko sodišče so Američani po devetih mesecih prekinitve poslovanja spet odprli.

Zavezniška komisija v Berlinu ne bo poslala posebne komisije v britansko področje, z namenom, da bi pregledala sovjetske obtožbe o neobstoječih formacijah nemške vojske.

ŽENSKI KOTIČEK

Kako boste pripravili božično večerjo

Nekaj nasvetov, kako lahko okrasite božično mizo

Vojna se je sicer končala, vendar se prilike še niso tako izboljšale, da bi gospodinje zrle brez skrbi bližajočim se praznikom naproti. V izložbenih oknih je že polno dobrot, toda cene so tako visoke, da si jih le redke družine lahko privoščijo. Lahko pa tudi s skromnimi sredstvi marsikaj naredite, glavno je, da svojim dragim pokažete ljubezen in dobro voljo. V predvojnih časih ste bili navajeni prinesti na mizo toliko dobrot, da se je kar šibila: letos bo še moralo biti nekoliko skromnejše. Zato se potrudite in čim lepše okrasite božično mizo in jedila, da bodo kljub skromnejši izbiri vsem tekniła.

Mizo pogrnite s svežim belim prtom. Če nimate že velikih jaslic v kotu sobe, postavite na sredino mize deščico in nanjo majhne jaslice ali smrekov venček s svečkami. Okoli jaslic potresite smrekove vejice, ki naj nadomeščajo mah. Na štiri strani, ali pa samo po dolžini mize, položite smrekove vejice ter jih posujte z belim prahom ali čim drugim, kar naj nadomešča sneg. Mednje postavite tu pa tam božično svečko. Tudi poleg vsakega krožnika položite vejico in nanjo lep listič z imenom tistega, ki bo na tem mestu sedel. Iz praznih vretenc za sukanec lahko napravite lične podstavke za svečke. Pobarvajte jih ali pa ovijte v staniol papir in ob nje prislonite lističe z imeni. Če je kdo pri hiši, ki zna rezljati iz lesa, naj izreže zvezdice in vige v les imena domačih.

Tako okrašena miza bo pripomogla, da bo bolj slavnostno in se božična večerja, kljub temu, da niso jedila tako izbrana, ne bo zdela enaka vsakdanjim.

Poleg okrasja uporabite za to večerjo svoj najboljši porcelan in boljši pribor. Če boste postregli tudi z vinom, ga natočite v najboljše kozarce, ki jih imate pri hiši.

Kljub temu, da bo miza polna smrekovih vejic, ne pozabite tudi na šopek cvetlic. Naredite ga iz vejic, sadnega drevja, ki ste jih 4. decembra (kakor je ljudska navada), nabrali in so do božiča že vzcvetele, ali pa iz različnih suhih cvetk.

Jedil ne postavite na mizo kar na krožnikih ali tako kakor običajno. Že navadni krompir izoblikujte v piramido ali kakšno drugo obliko ter okrasite z zelenim peteršiljem ali pa lističi zelene solate. Pripravite meso, če ga boste imeli, na najboljši način in s sredstvi, ki jih imate na razpolago. Tudi vsa ostala jedila, ki jih boste ponudili, okrasite ali izoblikujte, da bo čim bolj okusno in vabljivo. Če boste napravili božično potico, jo narežite in naložite na krožnik v posebni obliki in obložite z majhnimi keksi, da ne bo prepraz no.

Tudi na svojo zunanjost ne pozabite. Oblecite svojo najboljšo obleko, da bo božična večerja bolj slavnostna. Ko bo večerja že pripravljena, prižgite vse svečke na mizi in pokličite domače. Veselo bodo presenečeni zaradi lepo okrašene mize in to bo vse spravilo v dobro voljo. Vsaj ta večer bodo pozabili na skrbi.

Za kuharice

Gotovo bi radi naredili božično potico, pa bolj ko računate, vidite, da je predraga. Navajam dve poceni potici, kateri bo vaš možnjiček verjetno premogel in vprašanje bo rešeno.

PRVA: Izdelajte dobro kvašeno testo in pripravite sledeči nadev. Na dveh žlicah surovega masla ali olja prepečí temno zarumenite žlico sladkorja, dodajte dve skodelici drobtin, dobro premešajte, da drobtine vpijejo maščobo, nato prilijte le toliko mleka, da so drobtine dobro navlažene, in dodajte še 2 do 3 žlice sladkorja. Če vam primanjkuje sladkorja dodajte marmelade ali medu, v tem primeru drobtine manj zalijte. Ko je zmes popolnoma hladna, primešajte rumenjak in sneg enega beljaka. Okus izboljšajte z žličko ruma in pomarančnimi olupki. Nadev namažite na vzhajano in razvaljano testo, zvijte, denite v namaščen pekač, da vzhaja in pecite približno eno uro v dobri pečici.

DRUGA: Pripravite kvašeno testo in ga razdelite na dva enaka dela. Enemu delu dodajte čokoladnega ali kakaovega nadomestka, da bo testo temnejše barve. Ko vzhajata, ju razvaljajte za ½ cm debelo. Svetlo testo pomažite s stopljenim maslom, temno pa ovijte okoli pomokanega valjarja in spet odvijte na svetlo testo, tako da je svetlo popolnoma pokrito. Testo je treba oviti okoli valjarja zato, da ga laže položite na spodnje. Namažite z maščobo tudi temno testo, tesno zvijte kakor potico, denite v namaščen pekač, da vzhaja in pecite približno eno uro. Temno testo je mesto nadeva.

ZAJEC V OMAKI: Domačega ali divjega zajca narežite na enakomerne kose in ga 2 dni pustite v marinadi: 2 skodelici vode, 1 skodelica kisa, peteršiljeva korenina, timijan, lovorjev list, naseklјan korenček, strok česna in 1 šalotka, nekaj soli in celega popra. Večkrat na dan premešajte. Koščke, ki jih potrebujete, osušite s čisto krpo in dušite na vreli masti. (Ostale pustite v tekočini, ker se ob mrzlem vremenu tudi nekaj dni ne pokvari.) Ko je meso že napol pečeno, dodajte nekaj zelenjave in soka marinade ter naprej dušite. Ko je zelenjava mehka, oprašite z moko in nato pretlačite skozi sito. Polijte po mesu, začinite s poprom, gorčico, pretlačeno sardelo, če je gosto, zalijte z juho ali vodo in pustite prevreti. Predno naložite na pladenj, lahko še primešate žlico smetane, kar seveda zelo poboljša okus.

MODA

Za burjo, mraz in slabo vreme je primeren ta topli plašč z ovratnikom, zapestniki in obrobki na žepih iz mehkega krzna. Tudi podloga je lahko krznena.

HUMOR

PROTISLOVJE

V blaznici ponoči nekdo z vso silo pozvoni pri vratarju. Vratar odpre okno: «Ali je kdo spodaj?»

«Da, jaz sem. Zblaznel sem, zato vas prosim, da me sprejmete!»

«Človek božji, zdaj ponoči? Menda se vam je zmešalo!»

V SKRBEH

Utrujeni lastovki sedita in počivata na telefonski žici. Zaskrbljeno pravi ena drugi:

«Kje bomo me lastovke počivale ob dolgih poletih, ko bodo začeli brezžično brzojavljati»

OCITKI VESTI

«Zlomka, saj v kavarni vendar nisva poravnala računa!»

«Škoda, da sva tako malo pojedla...»

TRST

Stavka v Julijski krajini zaradi ukinitve «Primorskega dnevnika»

V raznih krajih Julijske krajine je bilo včeraj več simboličnih stavk v znak protesta zaradi ukinitve «Primorskega dnevnika».

V Gorici, kjer se je zbrala množica demonstrantov pred vladno palačo na trgu Zmage, so aretirali približno 25 oseb, ker so povzročile nerede.

V Trstu je italijansko-slovenska antifašistična unija napovedala za današnji dan splošno stavko. Enotni sindikati so včeraj zvečer izjavili, da bodo podprli stavko, medtem ko je delavska zbornica izjavila dopisniku VZN, da ne bo podprla stavke.

Pojasnila Delavske zbornice o stavki

Delavska zbornica za Trst in pokrajino je razširila v mestu vest o neki stavki, ki bi se morala pričeti o polnoči. Od Delavske zbornice smo prejeli sledeča sporočila, ki jih tu v celoti objavljamo: «Pred pretnjo stavke, katere namen ni točno znan niti v krogih, ki so dali zato pobudo, ima Delavska zbornica za Trst in pokrajino za potrebno, podati sledeča pojasnila:

Predpostavljamo, da mora biti vsaka stavka posledica dobro določenega gibanja, ki je v teku; da se stavka lahko proglasi samo, ko je vsak poizkus sporazuma odpovedal in ko ni več izgledov za pogajanja; da se je treba predhodno posvetovati s prizadetimi delavskimi skupinami.

Iz tega sledi, da mora imeti organizacija, preden pristane na tako težko in važno odločitev, potreben čas za pouk prizadete delavske skupine, ki so poklicane k stavki ter jim prepustiti odločitev in potem vestno izdati potrebne ukrepe. Če teh predpogojev ni, ne more pristati organizacija na prenagljeno odločitev.

V posebnem primeru stavke dne 15. tega meseca ni prejela Delavska zbornica nobenega uradnega obvestila in zahteve za solidarni postopek, ker očividno manjkajo potrebni gospodarski predpogoji, ki bi opravičili stavko; Delavska zbornica ima za potrebno, po vestni preučitvi položaja pozvati svojo člane, naj se ne udeleže stavke, katere gospodarski nameni niso jasni, ker so jih naznanili šele v zadnjem trenotku, medtem ko se prikazujejo jasnejši politični nameni. Ker pogajanja, ki so jih pred kratkim pričeli in ki so še v teku, za izplačilo izredne doklade in za božično nagrado, niso bila prekinjena, manjka razlog posebne gospodarske važnosti, ki bi opravičil splošno stavko. Zagotavljamo, da ne bomo opustili ničesar za dosego upravičenih delavskih zahtev.

Podpisano: Izvršilna komisija.

Plinohram se je pokvaril

Nocoj ni bilo plina, ker se je pokvaril plinohram. Toplo priporočamo prebivalstvu, naj zapre vse pipe in jih obdrži zaprte do nadaljnjega obvestila, da se izogne nesrečam. Upamo, da bo mogoče jutri spet oddajati plin. Po radiu bomo prebivalstvu sporočili kdaj lahko spet razpolaga s plinom.

Šolska kronika

Šolsko nadzorništvo objavlja sledeča navodila, ki jih je dal Šolski urad Zavezniške vojaške uprave:

a) *Ponovni pričetek pouka.* Šolske oblasti so se prepričale, da v nekaterih burji izpostavljenih šolskih poslopjih in v nekaterih šolskih sobah, kjer še ni v oknih šip, v zadnjih mrzlih dneh pouk ni bil mogoč, medtem ko se je v ostalih poslopjih, ki so obrnjena proti jugu, ali so drugače v dobrem stanju, pouk lahko nemoteno vršil: Zaradi tega so oblasti dopustile, da se je pouk tam, kjer razmere niso bile znosne, prekinil.

Ker so se vremenske prilike izboljšale, morajo vse šole takoj pričeti z rednim poukom.

b) *Kurjava.* Zavezniška vojaška uprava se zaveda vprašanja kurjave, nekateri pa ne vidijo, da je to vprašanje v tesni zvezi z mednarodno preskrbo s kurivom in da ga seveda ne morejo rešiti samo krajevne oblasti.

Pričakujemo prvo dobavo kuriva za takojšnje potrebe in upamo, da bo — čeprav v omejeni meri — mogoče zagotoviti kurjavo za vso zimo.

c) *Opozorilo dijakom.* Nekateri neodgovorni elementi, ki jim je šola malo mar, so delno prekinitev pouka izrabili za to, da so dvignili hrup, ter tako povzročili raznovrstne govorice, ki nikakor niso v skladu z dejstvi.

Izgubljeni šolski dnevi bodo nadoknadeni ob koncu šolskega leta.

d) *Božične počitnice.* Zaradi božičnih počitnic bo pouk prekinjen od 24. decembra do vključno 7. januarja 1945.

e) *Izredni izpitni roki.* Izredne roke za izpite, ki jih je predlagalo šolsko nadzorništvo, je Zavezniška vojaška uprava odobrila. Izpiti bodo po objavljenem sporedu.

Drugi rok za omenjene izpite bo 16. februarja 1946 za one, ki so bili redno pripuščeni k izpitom, pa niso mogli se ueleževiti izpitov v decembru iz slučajnih razlogov, ki jih mora odobriti ravnatelj zavoda.

Nikakor pa ni dopustno izkoristiti dveh ali več rokov, vštevši redne roke šolskem letu1945-46. Izidi izpitov v izrednem roku imajo dokončni značaj brez kakršne koli možnosti poprave v izpitnih rokih šolskega leta 1945/46.

Oni, ki so napravili izpite v izrednem roku (tudi v drugi skupini), imajo pravico vpisati se v tekočem šolskem letu 1945/46 v razred, do katerega imajo pravico.

Zaradi nujnosti ima to obvestilo uradni značaj.

Posečanje šol doseglo skoraj normalno višino

Šolski dopisnik VZN sporoča, da je vpisovanje v šolah vseh vrst in redov na področju A doseglo, razen malo izjem, skoraj normalno predvojno število.

Zdaj je približno 1.700 otrok, ki posečajo italijanske vrtce v primeri z 2.500 iz predvojne dobe. Posečanje italijanskih osnovnih šol je skoraj normalno s približno 30 tisoč gojencev. Vpis 5.500 gojencev v pripravljalne sole ni mnogo nižji od predvojnega števila, medtem ko je vpis v srednje nižje šole s 4.500 gojenci in v gimnazijo 6.300 gojenci, dosegel normalno število.

Skoraj vseh 1.700 učiteljev na italijanskih osnovnih solah je stalno nameščenih.

V slovenskih osnovnih šolah je vpisanih skoraj 12.000 učencev, s približno 300 učitelji. Ostalih 1.000 gojencev obiskuje nižje srednje šole s 50 učitelji in približno 400 gojencev obiskuje gimnazijo in licej s približno 40 profesorji.

Nove publikacije

Urad A. I. S. je te dni zbral podatke o raznih romanih, knjigah, knjižicah, znanstvenih, poucnih in drugih knjigah, ki so izšle v zadnjih mesecih v Trstu.

Med najvažnejšimi deli so po časovnem redu roman Vladimirja Lisianja «Eva brez paradiža» — zelo živahno pisano delo z določeno psihološko globino; «Pričakovanje», delo mlade pisateljice Lucije Nacrezije, ki je žela pohvalo in ki mnogo obeta; Pirnettija «Svetlobe in sence» (ponatis); «Sto anekdot v sto besedah» delo Antona Antonuccija.

Filozofskega značaja je posmrtna izdaja dveh del Franca Grisogono: «Brstje novih znanstev», in «Svit misli». Drugo delo, bolj primerno širšemu občinstvu, je zbirka aforizmov in pesimističnega premišljevanja. Zanimiva je revija «Rassegna giuliana di medicina», ki jo vodi prof. Lapenna, ki prinaša pregled raziskovanj in razkritij na polju medicine. Izsla je tudi slovnica Del Puente: «Angleščina za vse» in «First Steps» in «Slovnica hrvatskega jezika», ki jo je priredil prof. Urbani.

GORICA

Nedovoljena manifestacija

Skupina demonstrantov, med katero je bilo mnogo žena, tudi iz okolice (Mirna in Solkana), je včeraj dopoldne prišla proti 11 uri pred vladno palačo na trg Zmage. Namen manifestacije je bil protest proti ukinitvi «Primorskega dnevnika». Med demonstranti je bilo tudi zastopstvo delavcev predilnice v Podgori in tovarne Safog iz Straniča. Manifestacija ni bila dovoljena in nihče ni prosil za njeno odobritev. Zaradi tega je nastopila policija, da bi razpršila množico. Pet in dvajset oseb, moških in žensk, ki so se upirali policiji, so aretirali. Dober del teh so izpustili tekom dneva.

Goriški upravitelj, major Smrk, je včeraj zvečer izjavil: «Manifestacija je bila nedovoljena in za takšno sem jo tudi imel. Zanjo ni bilo nobenega povoda, ker sem vedno pripravljen sprejeti delegacije prebivalcev. Kljub temu sem sporočil demonstrantom, da sem pripravljen sprejeti delegacijo treh oseb, pod pogojem, da se bodo demonstranti mirno razšli. To se je zgodilo kmalu nato. Delegacija mi je predložila mnoge pismene proteste, vse zaradi ukinitve «Primorskega dnevnika». Proteste sem osebno nesel v prvih popoldanskih urah v Trst in jih predložil Zavezniški vojaški upravi. V bodoče ne bom več razpravljal z zastopniki demonstrantov nedovoljenih manifestacij».

Vabilo za varčevanje z električnim tokom

Komisar za področje mesta Trsta, podpolkovnik Smuts, je izdal novo odredbo Zavezniške vojaške uprave, s katero objavlja nadaljnjo omejitev uporabe električnega toka v mestu. Izjavil je, da ni izdana nikaka omejitev za domačo uporabo toka v večernih urah z namenom, da bi ne bilo moteno družinsko življenje.

Sedanje pomanjkanje toka je nastalo zaradi pomanjkanja jesenskega deževja v severni Italiji od koder dobavljajo električni tok. V mnogih delih Italije je zmanjšana uporaba toka v gospodinjstvih za 21 ur tedensko, medtem ko je v Trstu omejen tok le za 14 ur, to pa za to, da bo ta nedostatek prisel do manjšega izraza kot drugod.

Odredbo so preučili tako, da bi prizadejala čim manj neprilik ter v istem času zagotovila potrebno omejitev električnega toka. Upoštevali so tudi, da bi v mnogih primerih morali spremeniti delovni čas, toda odredba je sestavljena tako, da je omogočen popoln delovni čas za vse.

Posebno skrb so posvetili temu, da bi teža omejitve bila enakomerno porazdeljena med gospodinjstva, podjetja in javno službo kot: cestno železnico in cestno razsvetljavo.

Uporaba električnega toka v gospodinjstvih v večernih urah ni bila omejena, toda prebivalstvo mora zniżati na najnižjo stopnjo porabo v teh urah, da tako prepreči morebitno omejitev za bodoče.

«Nadejam se,» je izjavil podpolkovnik Smuts, «da ne bo potrebno predpisati kazni, toda če ne bo drugače, bodo uvedli tudi te».

Podpolkovnik Smuts je zaključil s pozivom na prebivalstvo, da prostovoljno sodeluje pri izvrševanju odredbe, ker je izdana le v splošno korist.

Dejal je: «Če bo storil vsak, kar največ more, da bi podprl naš predlog, lahko upamo, da bo mogoče v kratkem času preklicati katero teh omejitev.

Komisar tržaškega mestnega predela, podpolkovnik I. C. Smuts, je izdal sledečo odredbo za področje št. 1:

Člen 1. Omejitve porabe električnega toka.

§1. Nobena trgovina, urad ali trgovsko podjetje, ki se poslužuje mestnega električnega toka, ne sme uporabljati električnega toka v trgovske namene od 16.30 do 8. ure; izvzeti so primeri, ki jih predvideva § 2.

§ 2. Naslednje kategorije so izvzete od določbe par. 1., podrediti pa se morajo uporabi električnega toka v določenih urah, vendar morajo zmanjšati uporabo toka za 33.3%;

a) brivci in frizerji od 16.30 do 18. ure; b) bari, hoteli, kini, gledališča od 16.30 do 24 ure; c) lekarne in postaje za prvo pomoč brez omejitve:

§ 3. Uporaba dvigal ni dovoljena v nobeni stavbi v mestu brez posebnega dovoljenja s strani komisarja področja. Tu so izvzete bolnice.

§ 4. Uporaba električnega toka ni dovoljena za svetlobne signale.

§ 5. Uporaba električnega toka ni dovoljena za razsvetljavo izložb in razstav.

Člen 2. Spremembe odredbe.

Komisar področja si pridržuje pravico sprememb ali dostavkov k predpisom pričujoče odredbe z obvestili, ki jih bodo objavili v mestnem časopisju.

Člen 3. Kazni.

Kdor bi kršil predpise, ki jih vsebuje ta odredba, bo prišel pred zavezniško vojaško sodišče, ki ga bo kaznovalo z globo ali zaporom ali obojim. Po razsodbi bodo kršilcem v nadomestilo ali dodatek kazni odvzete električne naprave ali prekinjen električni tok ali pa oboje.

PREHRANA

Piškoti. Od danes dalje bodo razdeljevali otrokom od 0 do 4 let piskote v nadomestilo za kruh, in sicer na deset mesečnih odrezkov.

Testenine za menze. V teku današnjega dneva naj dvignejo vodje menz testenine za drugo polovico meseca decembra.

Razdeljevanje novih tobačnih nakaznic

Od danes dalje bodo razdeljevali tobačne nakaznice osebam z začetnimi črkami od T do U. V dnevih od 18. do 20. bo končna razdelitev nakaznic osebam z začetnimi črkami V, W, X, Z. V petek 21. t. m. bodo razdeljevali nakaznice zamudnikom.

Izdajanje osebnih izkaznic

Da bi končali izdajanje osebnih izkaznic, so določili tekoči deden od 10. do 15. decembra za izdajanje izkaznic nameščencem podjetij, ladjedelnic, tovarn in tvrdk na splošno; zastopniki teh nameščencev se bodo domenili z uradom na Obrežju 3. novembra št. 1 (tel. 78-90) za ure, v katerih bodo prišli njihovi nameščenci po izkaznice.

Položaj mestne cestne železnice

Neki uradnik ACEGATa je podal nekemu dopisniku VZN sledeča pojasnila z ozirom na obratovanje mestne cestne železnice.

Mestna cestna železnica, ki je bila med vojno na materialu in na napravah delno poškodovana, je trenotno — ko je zaradi pomajkanja električne sile potrebna omejitev — v položaju, da ne more zadostiti povišani potrebi mestnega življenja. Obupne razmere se kažejo posebno na določenih progah, kot so št. 1 in 3, in sicer posebno v poznih urah.

Nastali položaj v obratovanju je pripisati predvsem pomanjkanju službenega osebja. Družba je že pred vojno čutila potrebo po razširitvi tramvajske službe. Pojasnila pa je, da ni mogla nabaviti vozov cestne železnice in trolejbusov. Razlogi sedanjega težavnega položaja so:

1. pomanjkanje razpoložljivih voz, ki so utrpeli škodo zaradi: a) bombardiranja tovarne Broletto, ki je uničilo prostore delavnice in pokvarilo postopoma stroje in naprave; b) težkoč pri izvedbi popravil, v prvi vrsti pa pomanjkanja električnih naprav in prvin (lesa, stekla, kristalov, pločevine, mazila itd.); 2. pomanjkanja voz; 3. pomajkanja gum za trolejbuse; 4. pomanjkanja žic za električno omrežje; 5. pomanjkanja tračnic, zaradi česar se je povojna možnost obratovanja zmanjšala na 75%, medtem ko se je število potnikov zvišalo za več kot 25%.

Tem težavam se je pridružila še nerednost potnikov, ki silno otežkoča službo osebja in ga včasi spravlja tudi v nevarnost. Nered se s številom potnikov veča; čim več potnikov, tem več nerednosti. Seveda pa nerednosti ni mogoče popolnoma odstraniti. Potrebno pa bi bilo malo dobre volje. Tako bi se odstranile težkoče in zmanjšala nevarnost.

Nezakonito sekanje in odvažanje lesa in drv

V skladu z odredbami gozdne policije objavljamo naslednjo prepoved:

1. Kogar bodo zasačili pri sekanju drv brez privolitve lastnika gozda in brez dovoljenja gozdnih oblasti, bo prijavljen sodnim oblastem in bo za dejanje kazensko odgovoren. Posekan les in pripravе za sekanje bodo zaplenili in če bo potrebno, bo storilec aretiran.

2. Prevozniki, ki odvažajo hlode in drva z vprežno živino ali avtomobili, morajo imeti tozadevna potrdila o izvoru lesa, pooblastilo za posek in pooblastilo za pobiranje vej. Iste dokumente morajo imeti osebe, katerim je dovoljeno sekanje lesa v gozdovih uduženj, ter v občinskih in zasebnih gozdovih. Tozadevno potrdilo morajo prizadeti zaprositi uprave gozdov, predsedstva udruženi ali lastnike gozdov za vsako sekanje posebej, potem ko so si oskrbeli dovoljenje za posek pri pristojnem gozdarskem uradu.

Potrdilo o izvoru lesa mora vsebovati naslednje:

1. Občino, okraj in kraj gozda;
2. ime in priimek ter točen naslov lastnika gozda;
3. datum dovoljenja za sekanje in nabiranje lesa, izdanega od pristojnega gozdarskega urada;
4. ime in priimek ter točen naslov eventualnega zakupnika, nabavitelja, poslovodje in vsake osebe, ki ima nalogo odvažati ali prodajati hlode in drva.

Osebe, ki ne bodo imele omenjenega dovoljenja ali dovoljenja, ki ne bo popolno, bodo kazensko odgovorne, zaplenili jim bodo les in naznanjeni bodo pristojnemu pretorju s strani policijskih oblasti.

Prvo razdeljevanje drv

Vsem, ki nimajo plinskih napeljav, sporočamo, da se bo v tržaški občini odrejeno razdeljevanje drv končalo v četrtek 20. decembra.

Dvig drv, 15 kg na osebo, je treba izvršiti v roku in po navodilih, ki so bila naznačena na letakih, razdeljenih skupaj z izkaznicami za dvig, pri dobaviteljih odgovarjajočega področja.

Prodajalci morajo v petek 21. dec. na občinskem uradu oddati vsa pobrane izkaznice.

Veliko božično drevo

Medtem ko trgovci po mestu krasijo in pripravljajo svoja izložbena okna za božične praznike, so ameriški vojaki 88. divizije «Modri vragi» začeli pripravljati, da bi delj časa uživali veselost božičnega razpoloženja, že zdaj veliko božično drevo. V ta namen so izbrali veliko smreko, ki raste na trgu Catterini in jo bogato okrasili. Na vrhu smreke se bleščí srebrna zvezda; na tleh stoji božični mož, ki vzbuja veliko pozornost mimoidočih. Zvečer zažarijo na vejah majhne modre lučke.

Božični okras so pripravili ameriški vojaki. Smreka na mali gredi, okrašena v božično drevo, jih bo spominjala na domače običaje in tako jim bo mnogo lažje prenašati veliko domotožje in oddaljenost od svojih dragih.

Objava

Dolgovi nemške vlade, Wehrmacht-a, Organizacije Todt, Vrhovnega Komisarja ali Rüstungskontor-ja

Mestno županstvo v Gorici objavlja naslednjo okrožnico Zavezniške vojaške uprave za goriško okrožje:

V Gorici je bila objavljena meseca julija objava z navedbo navodil o priglasitvi prijav dolgov, ki so jih pustili gori navedeni uradi v dobi pred 3. majem 1945. V imenovani objavi so obvestili občinstvo, da ni treba pričakovati takojšnje rešitve, ker morajo prijave pregledati višje oblasti.

Namen sprejemanja prijav je, da ugotove višino dolgov gori navedenih uradov na področju A. Prijave se še vedno sprejemajo in dokler ne bo izvršen natančen pregled istih, ne bodo mogli preiti na likvidacijo izplačil.

Kdor še želi predložiti prijavo, mora to storiti čimprej pismeno na finančnega častnika Zavezniške uprave za goriško okrožje. Osebnih prijav ne bodo sprejemali.

Pisemski ovoj naj bo označen zunaj z navedbo: Ostali dolgovi nemške vlade, (ali Organiz. Todt, itd, itd.)

Prijave bodo morale biti opremljene s potrebnimi dokazili o dobavljenih predmetih ali o izvršenih opravilih. Prijave proti nemškim uradom za nastalo vojno škodo ne spadajo v delokrog teh navodil in zaradi tega ne bodo mogle priti v pretres.

Ponovna predložitev istih prijav ne bo pospešila poteka končne likvidacije.

Slovensko narodno gledališče

Danes zvečer ob 20. uri bodo vprizorili dramatizacijo Jurčičevega «Desetega brata». Jutri, v nedeljo, ob 15. uri ponovitev «Desetega brata»; ob 20. uri bodo vprizorili Cankarjevo «Jernejevo pravico».

Vstopnice prodajajo v Ljudskem domu, kjer bodo tudi predstave.

Izpred vojaškega sodišča

Včeraj je vojaško sodišče obsodilo Primo De Bortolija iz Gorice, stanujočega na Ponte del Torrione 6, zaradi nedovoljene nošnje orožja in drugih stvari, lastnine zavezniških sil, na dva tedna zapora pogojno in zaplembo blaga.

Telefonske zveze

Od včeraj dalje ima Gorica neposredno telefonsko zvezo z Benetkami. Kmalu bodo vzpostavljene neposredne zveze z Vidmom in Tratom. V teh dneh je začela delovati javna telefonska govorilnica v Romans d'Isonzo, v kavarni Milano.

Obnova obrtnih listov za pekarne

Skupina pekovskih mojstrov opozarja vse lastnike pekarn, da poskrbijo za letno obnovo svojih obrtnic.

V ta namen lahko pekovski mojster izroči svojo obrtnico s priloženim potrdilom o plačani državni taksi, uradu Zveze trgovcev, najpozneje do 24 t. m.

Nesreča

Niso še dobro pokopali železničarja Josipa Midolina, ki se je smrtno ponesrečil, ko je padel s soškega mostu pri Plavah, ko je v soboto zvečer izgubil življenje 48-letni Luigi Corfiatti iz Campobassa. Ko se je vračal domov, ga je na železniškem mostu pri Solkanu vrgel močan sunek burje v globino.

Včeraj popoldne so trupio nesrečnika našli ob bregu nedaleč od mesta.

RADIO

Nedelja, 16. decembra

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 9 kmečki sekstet; 9.30 pol ure za slovenskega kmetovalca; 10 maša iz cerkve sv. Justa; 11 slovenska pridiga; 11.15 glasbeni program za nedeljo; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 orkester Nicelli; 14.15 pregled vesti in plošče; 15 pionirska oddaja (slov.); 16.30 prenos iz Vidma; vmes prenos iz gledališča Verdi; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 komorni koncert za violino in rog; 21 sportne novice; 21.15 pesmi; 21.30 komedija; 22.15 večerna glasba (prenos iz Vidma); 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Ponedeljek, 17. decembra

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 10 prenos iz Vidma; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 glasba po željah; 14 gledališke panorame; 14.15 pregled vesti in plošče; 16 prenos iz Vidma; 18 harmonični orkester; 18.30 glasba Franca Schuberta; 19 ženska ura (slov.); 19.20 slovenske pesmi; 19.30 operna glasba; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 komorni orkester; 21 pesem; 21.10 simfonični koncert (prenos iz Vidma); 22 deklamacije; 22.15 lahka glasba; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 oddaja za internirance (slov.).

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

ČISTA GALICA. Mala pošiljka zopet prispela. Androna S. Eufemia 2 (Podaljšek via Università). 64307 M

BLAGOVI za moške obleke, čista volna, volnene tkanine: Industria lana, Zabarella 55, Padova. 5133 O

Sobotna križanka št. 21

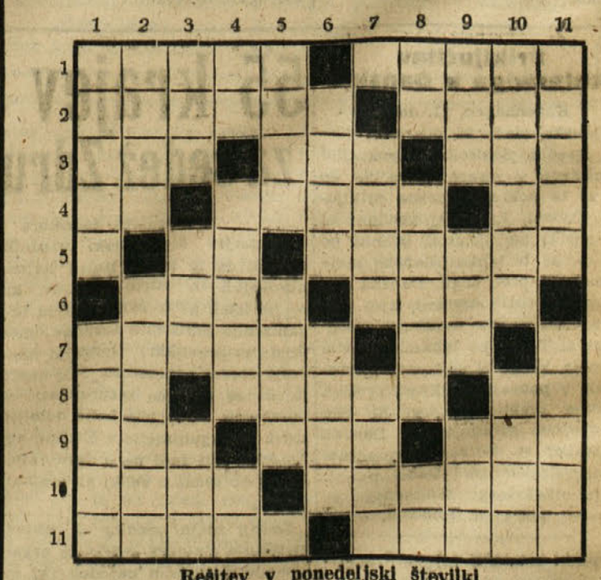

Rešitev v ponedeljski številki

Vodoravno: 1. verska knjiga — norec; 2. egipčanski bog — sinji svod; 3. junak znane ameriške povesti — začetek — dobiš za plačilo; 4. osebni zaimek — potica — plemiška dlenica; 5. kazalni zaimek — v njem se tolšče tope; 6. kozarec — mimo njega drži pot iz Sredozemlja v Indijo; 7. polkrogla — Preširnov veznik; 8. zlato (franc.) — pastir — srbohrvatski osebni zaimek; 9. kretnja — pica — del; 10. aktualni delec celote — prvi slovenski časopis; 11. nedoločni zaimek — Japonska.

Navpično: 1. pristanišče v Jadranu — mnogobožec; 2. nastane pri bliskanju — posoda; 3. evropska prestolnica — shramba za pučice — stročnica; 4. ploskovna mera — perutnina — oblika osebnega zaimka; 5. gladina — sveta gora; 6. moč — konec očenaša; 7 perutnina — svetopisemska oseba; 8. številk — mesto v Furlaniji — osebni zaimek; 9. bližnji sorodnik — vrsta hoje — plastična slika; 10. Mencingerjeva oseba — srbsko ime; 11. korenika — pripovedniška oblika.

DJUK 4.

POZAVNINA PESEM

«Ravno to, da ste trmasti, vas še bolj privlači! Meni osebno vsaj ne ugaja, da mi nekdo samo pritrjuje in ponavlja moje besede. Ne zamerim mu, da drugače misli, nasprotno.

Ali se še spozninjate, kje sva zadnjič prenehala svoj razgovor? Ravno vprasati sem vas hotel, kdaj imate čas, da bi vam omajal vaše trdno stališče, ki ga imate do naše moderne glasbe. Saj se se spominjate, mar ne?»

«Da, seveda..., samo...»

«Kaj samo, gospodična?» je hotel razjasniti Tom.

«Gospod Carter, ne smete biti hudi, ali povedati vam moram, da mi je brat prepovedal, da bi se še kdaj sestala z vami;» je dejala Angeline in videlo se ji je, da so ji šle besede težko z jezika.

«Zakaj vendar..., ne razumem, zakaj? Da se ne bi smela niti enkrat več videti? In zakaj? Kaj sem res tako na slabem glasu?» je začudeno spraševal Tom.

«Povedala sem bratu, kdo ste in tudi, da imate svoj plesni orkester, on pa mi je nato kratkomalo prepovedal z vami vsak sestanek, češ, da se bom v vaši družbi «muzikalno» pokvarila.

«Pa saj to je smešno! Kako vam more on prepovedati, saj niste več otrok!

Nastal je kratek premolk, ker je bil Tom nad Angelinino izjavo preveč presenečen.

Končno se je ojunačila Angeline.

«Gospod Carter, zadnjič ste me hoteli vprašati, kdaj imam kaj časa? Vprašajte me še danes, preden spet srečava brata!» je dejala hudomušno Tomu.

Tom jo je začudeno in vprasujoče pogledal.

«Torej me vi nimate za takega zločinca, kot vaš brat? Ali pa se hočete šaliti?»

«Ne, gospod Carter, čisto resno mislim. Rada bi enkrat v miru poslusala to vašo glasbo, da bi mogla presoditi, ako je res kaj dobrega v njej, ali pa je tako, kot je dejal moj brat».

«Res, gospodična, res bi hoteli slišati? In prepoved vašega brata? — Prav! Sicer zdaj dva dni nimam z orkestrom vaje, a postrežem vam lahko z gramofonom. Mogoče bo še boljše, ker vam bom lahko istočasno igral moderne in klasične plošče. Poslusali boste lahko oboje in tem lažje presodili.

Se vam ne zdi morda čudno, da imam doma tudi klasične plošče? In ravno to je, povem vam, prednost nas jazzistov, da imamo smisel za oboje, dočim imate vi v svojem konservativnem predalu prostora samo in izključno samo za klasike. Mnenja sem, da je lahko dober jazzist tudi dober klasik, dočim dober klasik ni vedno dober jazzist. To je naša prednost in to naše nasprotnike vedno bode v oči. Pa saj se boste o vsem tem lahko sami prepričali. Torej, gospodična Angeline, ali se dobiva jutri? Jutri ob petih popoldne, recimo?»

«Pol ure pozneje, gospod Carter? Moj brat ima namreč jutri ob pol šestih generalko neke nove opere in najrajši bi šla od doma, ko njega ni doma. Če vam ni prepozno?»

«Nikakor ne, gospodična, torej ob pol šestih. Kje? Če mi poveste, kje stanujete, vas pridem iskat pred hišo?»

«Ne, ne, gospod Carter, najlepša hvala. Saj veste — brat. In tako lahko mu kdo pove, da naju je videl skupaj. Dobila se bova, recimo pred vodnjakom na Washingtonskem trgu.»

«Prav, jutri ob pol šestih na Washingtonskem trgu. Hvala vam, gospodična Angeline. Saj boste spremenili mnenje o meni, mar ne?»

«Ne vem še, mogoče!» se mu je nasmehnila Angeline.

Tom je imel danes mnogo dela. Takoj bo kosilu je odšel v svojo sobo in tam pospravljal, premikal stole, popravljal po stenah slike, če so slučajno visele malo postrani, uredil si je v knjižnici knjige, da so bile vse v eni sami, ravni črti, zbral je note, ki jih je imel razmetane po klavirju; skratka, nobena stvar mu ni bila dovolj v redu.

Končno si je oddahnil. Vse je bilo pripravljeno za sprejem. Začudil se je, ko je pogledal na uro.

«Kaj teče čas res tako hitro? Čez tričetrt ure bo že tu — v tej sobi? Ona, ki je pred dobrim tednom niti nisem še poznal.»

(Nadaljevanje prihodnjič)